

DIRECTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unitatea

ABONAMENTUL

Pe un an 150 Lei
Pe 6 luni 75 Lei
Pe 3 luni 40 Lei
Pentru America 2 Dolari
Numărul 3 Lei

Pentru inserate se plătesc 5 lei de șir garmond
La publicările ulterioare
e socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Ne revin bisericile.

Bucuria Moroșenilor. — Se vor înapoia toate bisericile răpite. — Dispozițiile noiei legi pentru regimul cultelor.

(=) Maramurașul unit, în care faimosul misionar apostat dela Clujul Preasfințitului Ivan și vestitul său tovarăș de principii, fostul vizitiu Nușu Codrea, credeau că într'adevăr pot să opereze ca'n codru, a avut de curând o mare bucurie. Ministerul cultelor a dat prefecturii județene ordinul, că bisericile noastre din Valea Porcului (adevărată patrie a păr. Nușu), Ferești și Cornești (terenul de operații al colegului său dela Cluj), să fie înapoiate comunităților noastre bisericești de acolo.

Ordinul este deosebit de prețios, și de aceea am crezut că e bine să-l dăm aici în întregime:

Ministerul cultelor și artelor.

Nr. 17391/925.

București, 28 Marti.

Domnule prefect,

Avem onoare a Vă înștiința, că până la soluționarea litigiului prin cei de drept, adică administratorul de plasă, subprefectul, comisia județeană și în ultima instanță Ministerul Cultelor, bisericile din Valea Porcului, Ferești și Cornești, trebuie să rămână în folosința celor ce le au în prezent de drept, adică bisericii gr. catolice.

In consecință vă rugăm să binevoiți a lua măsurile convenite pentru executarea acestei hotărâri și despre măsurile luate să ne încunoștințați și pe noi.

După informațiunile autentice ce le are Ministerul în urma frecărilor în jurul proprietăților bisericești în comunele unde s'au întâmplat treceri dela uniți la ortodocși, sau dela ortodocși la uniți, s'a creat o situațiune adânc păgubitoare pentru interesele superioare de stat. Pentru evitarea acestor frecări confesionale în comunele românești re-am adresat la episcopii respectivi să facă tot ce le va sta în putință pentru restabilirea liniștei.

Ministru
A. LAPEDATU m. p.

Dir. general
Dr. I. POP m. p.

Ordinul acesta concret vine după cunoscuta hotărâre principiară a Consiliului de miniștri, în care se prevede, că „bisericile în litigiu de ambele confesiuni au să rămână, până ce justiția s'ar pronunța, acelei confesiuni, căreia ele au aparținut înainte de trecerea eredincioșilor într'o parte, sau altă“. Și vine acest ordin mai ales pe urma unei alte dispoziții a acelei hotărâri principiare, după care „decizia aceasta se poate aplica numai acolo, unde există biserică de ambele confesiuni“, urmând ca în alte cazuri — cum este bunăoară și acela din comunele de mai sus — „să se pronunțe din caz în caz ministerul“.

Comentând, în numărul nostru (9) dela 28 Februarie, hotărârea aceasta principiară

odată cu satisfacția pe care o arătam pentru partea ei principală, spuneam, că adausul arbitrar referitor la comunele unde nu există decât o singură biserică, este „contrar legilor în vigoare și de aceea nu poate să aibă nici o valoare“. Ordinul de mai sus al ministerului de culte vine acum și — punând, ce-i drept, chestiunea aranjamentului definitiv pe baze cu totul, nouă: în locul *justiției*, preconizate de Consiliul de miniștri, introduce greșit judecata forurilor *administrative* cu drept de apelată până sus la minister — „se pronunță“ în cazurile dela Valea Porcului, Cornești și Ferești. Bisericile din aceste comune „trebuie să rămână, spune ordinul, *eele ce le au în prezent de drept*“, adică bisericii noastre române unite. Cu toate aparențele, și chiar cea nenorocită interpolare referitoare la judecățile „administrative“, contrare, ordinul ministerului de culte stă deci pe temeiul de *drept și justiție*, făcând constatarea deosebit de prețioasă, că după legile în vigoare dreptul de-a stăpâni bisericile, este — orice ar face o parte, majoritatea, ori chiar totalitatea credincioșilor unei comune — a cultului, care le-a stăpânit mai înainte.

Reținând acest lucru, deosebit de important, fiindcă are o notă principiară, ne place să credem, că după aceste biserici maramurașene ni-se vor înapoia — pe același temeiul de *drept* — și toate celelalte biserici, cari ni-s'au luat pe nedreptul. Și aceasta pretutindeni, iar nu numai acolo, unde există biserici de ambele confesiuni. Ni-se va restitui deci — ca să nu amintim acum decât un singur caz —, și biserica din Cheile Cibului și cu toată „dominațiunea“ lor rău interpretată, „Scorobeșii Sibiiului, o mai spunem odată, vor trebui să înțeleagă în sfârșit, că legile în vigoare totuși nu pot fi călcate în picioare“.

Și acum încă un cuvânt. Gazetele anunță ca un fapt împlinit, că guvernul e hotărât să treacă în timpul cel mai scurt prin Corpurile legiuitoare *legea privitoare la noul regim al cultelor*. Și apoi e sigur, ca această lege va trebui să se ocupe între altele și de această chestiune. Proiectul de lege nu e publicat încă și astfel nu suntem în situația de-a putea ști cari sunt în punctul acesta intențiunile guvernului. După măsurile ce s'au luat, atât principiar cât și în concret, ar trebui să putem avea toată încrederea că situația de drept acum în vigoare, creată de legile ungurești cu atâta cavalerm pentru ocrotirea intereselor minorităților religioase — între cari a fost neapărat și ortodoxismul — nu se va schimba acum, când biserica noastră, devenită, ca atare, mi-

noritară, și mai mult decât atâta: *persecutată direct* — o spunem fără a putea fi desmințită —, într'o măsură neasămănat mai mare decât orice altă biserică minoritară, are nevoie de această cavalerescă ocrotire a legilor țării românești, la înfăptuirea căreia a contribuit și ea într'o atât de largă măsură.

Dacă însă totuși se va face o încercare de această natură, e bine să se știe, că biserica noastră se va împotrivi cu toate puterile, ca un astfel de proiect să nu poată ajunge o lege a țării. Alitudinea aceasta i-o cer toate canoanele ei și mai presus de orice canoane i-o cere simțul de proprie conservare, care este suprema lege a firii.

N'avem deci nici cea mai mică îndoielă, că Preasfințitul nostru arhieriei și toți ceilalți parlamentari ai bisericii noastre vor ști nu numai să aibă, ci chiar să-și impună această părere.

Un eveniment literar. Zilele acestea a apărut la Oradea-mare, cu binecuvântarea Preasfințitului *Traian Valeriu Frențiu*, episcopul nostru de acolo, care a luat — pe cât știm — asupra sa și obiectivul tiparului, *Biblia Noului Testament*, provăzută cu note și alte indicații utile din partea păr. canonic *Dr. Ioan Bălan* dela Blaj.

Apariția ei atât de mult așteptată poate fi socotită ca un adevărat eveniment bisericesc și de aceea am socotit, că și până când vom putea să ne ocupăm de ea mai cu deadinsul, să o anunțăm chiar la acest loc cititorilor noștri, cari e bine să știe, că ea se vinde legată cu 50 Lei exemplarul, dându-se tot la 10 exemplare unul gratuit. Comandele sunt a se face direct la *Episcopia noastră din Oradea-Mare*.

Prețul acesta pentru o carte de peste 800 pagini 10/16 cm. este atât de bagatel, încât nu ne îndoim că cele 10,000 exemplare, câte s'au tipărit, se vor desface în cel mai scurt timp.

Legea pensiilor. Cu o grabă absolut neînțeleasă, noua lege a pensiilor, trecută încă mai de mult la Camera deputaților, a fost votată săptămâna trecută — oarecum prin surprindere — și de Senat, în absența tuturor arhieriei noastre și fără ca aceștia să fi putut face măcar prin alții observațiile lor asupra unei legi, care atinge atât de aproape și interesele clerului nostru.

Contrar tuturor dispozițiilor canonice, legea înglobează și pe membrii clerului între funcționarii Statului, dispunând în articolul prim următoarele: „Funcționarii civili, militari și *eclesiastici* ai Statului, cari primesc o retribuție bugetară lunară, supusă la rețineri vârsate Cassei pensiilor, au dreptul la o pensie în modul și condițiunile prevăzute de legea de față“. Ca *vârsta de pensie* se fixează pentru civili și militari anul 57, respective un serviciu de 35 ani împliniți, iar pentru *eclesiastici* anul

65 al vieții. Articolul 9 stabilește *mărimea pensiei* astfel: „Pentru un serviciu de 10 ani impliniți, 25 la sută din media salariilor de bază primite în cei din urmă trei ani de serviciu, iar pentru fiecare an servit peste termenul de mai sus se va adăuga un spor de 3 la sută din aceeași medie, până la 35 ani“. Ca o excepție dela aceasta, articolul 11 prevede următoarele: „Funcționarii cu un salariu până la 500 Lei lunar, după un serviciu de 35 ani impliniți, vor primi o pensie egală cu ultima retribuțiune“. Mai încreștăm aici dispoziția cuprinsă în art. 2 după care „*scoaterea din oficiu la pensie*... se va face obligator conform statutului funcționarilor și legilor speciale de organizare“.

Dispozițiile acestea nu le socotim a fi chiar de loc în interesul clerului și al bisericii noastre, și dacă totuși s'a găsit un membru al acestui cler care să mulțumească la Senat pentru grija guvernului de-a fi înglobat în această lege și pe „funcționarii eclesiastici ai Statului“, rămâne de văzut cum va ști acest d. senator, care nu este altul decât protopopul nostru dela Cluj, pâr. *Dr. Elle Dăianu*, să justifice o atitudine de această natură. Legea nu atinge nici pe actualii pensionari ai clerului nostru, nici actualele văduve și orfani de preoți, a căror soartă rămâne și pe viitor o problemă deschisă. Iar pensia de 500 Lei lunar, asigurată prin această lege preoților noștri după un serviciu de cel puțin 35 ani, este — cu deosebire pentru condițiile în care se dă — o situație foarte puțin mângâitoare.

Va trebui deci să vedem cum s'ar putea, ca inconvenientele multiple create prin această lege pentru biserica noastră, să fie remediate. O chestiune, care reclamă — credem noi — de urgență convocarea sinoadelor eparhiale.

ZORILE

— Ceva despre naționalismul ortodox. —

Crima națională comisă prin părțile nordice ale Ardealului se practică și prin Banat, unde se află colonii rutene refugiate din timpul războiului și mai dinainte, în hotarul Zgîrbești, Ohaba-Mutnic, Criciova, Cires și Ruginosu, printre cari mai de curând *fac propagandă ortodoxă rusească* un călugăr care răspunde la chemarea: *Gedeon Branisci* și altul *Anania Rosoha*, primul pripășit aici din Basarabia, ca să fie misionar între rutenii greco-catolici din comunele numite, iar al doilea este și confirmat de preot la cei din Ruginosu prin Sf. Sa episcopul din Caransebeș.

A mai umblat și un al treilea, numit *Horvat*, dar neavând condiția dela nimeni un arhiereu ortodox, jandarmeria l-a somat ca momentan să iasă din România. Plecând dela noi s'a așezat în Cehoslovacia, comuna Vişnisinever. Acolo i-a succes lui *Horvat* să agite poporul contra preotului *Eugen Medvetski* și să ocupe biserica greco-catolică pe seama ortodoxiei rusești, așa că acum preotul greco-catolic celebrează liturghia pentru creștinii greco-catolici în casa parohială. Acest *Horvat* este inrudit cu mai multe familii din Zorile (Zoltanfalva), cu cari comunică în tot anul, pentru că cei din Zorile având moșii în numitul Vişnisinever călătoresc adeseori acolo pentru regularea acelor averi.

Ca acest *Horvat* are de gând să facă și *G. Branisci* din *Criciova*, anume să convertească pe greco-catolici la ortodoxia rusească și apoi să cuprindă biserica lor. Are și prospecte frumoase că-i va succeda, ce nu i-a succes în Zorile, unde a petrecut patru luni însă n'a convertit nici un suflet de om. Arată cu fală la toți distincția primită dela țara Rusia și laudă stările din Rusia, afirmând

că veștile din ziare nu sunt adevărate, căci în Rusia dacă mergi și citești ziarele găsești aceleași știri despre România, pe cari le scriu Românii despre Rusia, simulează blândeța, dar afirmă că monahii sunt mai prețuiți înaintea autorităților bisericești decât preoții mireni, deci *guvernul i-a promis, că îndatăce vor fi creștini ortodocși în număr suficient le va da pământ parohial și pășune pentru vite, asemenea ajutoare la facerea bisericii și școlii și plată preotului*.

Dar poporul începe a se deștepta și nu crede, căci în Ruginosu nu le-a dat nimica, ma nici Românii greco-orientali — cu toate că au drept — n'au căpătat, deci preotul Rutenilor din Ruginosu trăiește din cerșit și din ajutoarele dela enoriași.

Anania Rosoha a stat în Zorile aproape doi ani, unde n'a convertit nici un suflet de om, ci a servit la 16 familii și neavând din ce trăi a mers în Ruginosu, unde se află 300 suflete la 60 familii. Aceștia neavând preot ruten se mângăiau cu slujbele preotului gr-or. român din Ohaba-Mutnic și era bine. Acuma au preot învățat de călugării dela mănăstirea din Niș în Serbia, unde s'a perfecționat în științele teologice și afirmative este sfințit de un episcop refugiat din Rusia.

În hotarul *Ohaba-Mutnic* se află cam 800 suflete Ruteni gr-cat. și cer preot, dar nu capătă de nicăieri. S'a făcut conscrierea sufletelor în vara trecută și pretura din Sacul a legalizat conscrierea în două exemplare. Sunt 700 creștini cari s'au declarat greco-catolici, iar Ordinariatul din Lugoj a cerut dela guvern ajutor pentru preot la înființarea parohiei. Dar guvernul nu răspunde nici bine nici rău. *Poate așteaptă ca și acești oameni să se întoarcă la ortodoxia rusească!*...

În veacul trecut a fost migrare de popoare dela Nord spre Sud. S'au colonizat Slavi în părțile Bihorului în mai multe comune, ca bunăoară Sâmbășag, Poceiu, Aciad în Sătmăre, ori Scăiuș în Banat, a căror locuitori sunt toți greco-catolici. Cei din Sâmbășag și Scăiuș sunt deplin românizați, iar ceilalți în mare parte. Într-o vreme deci, când ortodoxia lucrează în felul arătat mai sus, folosindu-se de preoți rusești, la noi se muncеște din greu și cu rezultat într-o adevărată direcție românească. Urmează deci, că toți aceia cari ne persecută, fac o adevărată crimă națională, distrugând inconștient legăturile de armonie dintre cetățeni și aceasta pentru că religionea catolică propagă dragoste între locuitori, iar dragostea duce la unire sufletească, unirea dă putere, lățind astfel nu numai împărăția română, ci și alui Dumnezeu.

Vasile Deciu

preot la Rutenii din Zorile.

† Păr. Romul Marchiș.

Sâmbăta trecută la 4 Aprilie c. s'a stins în Carăii-mari pâr. *Romul Marchiș*, arhidiaconul părților sâtmărene, în anul 59 al vieții și 36 al preoției sale.

A fost unul din cei mai de seamă îndrumători ai sufletului românesc din acelea părți, care și pe vremea dominațiunii maghiare a știut să-și facă cu vârf și îndesat îndatoririle sale de această natură. Figura lui de venerabil slujitor al altarului românesc s'a ridicat cu deosebire în cursul mișcărilor împotriva episcopiei de Hajdudorogh, care dacă totuși s'a făcut, n'a putut realiza, în schimb, nimic din gândurile puțin onorabile ale celor ce au conceput-o. Și aceasta în mare parte se datorește acestui vrednic arhidiacon al părților sâtmărene, care drept răsplată, a primit în era românească cele mai frumoase recompense naționale.

Moartea lui este o pierdere din cele mai însemnate, care a îmbrăcat în doliu acest întreg colț de țară, participând, într'un chip foarte impunător, la înmormântarea lui, care a fost pontificată de însuși Preasfințitul episcop Valeriu al Orăzii.

Fie-i partea cu dreptii!

O mică întregire.

— La chestia fondului viduo-orfanal — *)

Pe cunoscuții mei, cari știu că mă preocup de lucruri folcloriste, îi vor surprinde poate șirele acestea — „politico-bisericești“, dar „tempora mutantur et nos mutamur in illis“.

M'am decis — din sihăstria mea — a deșteptăni un secret din anii trecuți.

Ca orfan de preot am fost crescut de unchiul meu Ioan Boteanu, canonic prepozit în Oradea-mare, și încă pe atunci rugam pe bunul Dumnezeu să-mi ajute a face o fundațiune pentru văduvele și orfanii de preoți, iar mai târziu, în decursul alor 24 ani de păstorie, imputerindu-mă materialmente, și citind adeseori articli jeluitori ai „Unirei“ despre starea deplorabilă a văduvelor și orfanilor de preoți între cari cu deosebire pe aceia ai antecesorului meu din Zolnoc: pâr. protopop *Ioan Soanea* din Reteag, m'am decis — dictum-factum — în 1921, când valuta era mai puternică, să fac pentru văduvele și orfanii de preoți: o fundațiune cu un capital de 100,000 Lei, depuși la banca „Silvania“ încă din 1913.

Literele fundamentale le-am trimis spre aprobare la Veneratul Ordinariat de Gherla, dar sub Nr. 4632/1921 am fost îndrumat a face alte litere fundamentale cu avocatul diecezan. Atunci m'am gândit să ridic capitalul la suma de 500,000 Lei, și când coio: Unde dai și unde creapă!... La o adunare, cu ocaziunea exercițiilor spirituale, unde erau circa 50 preoți, un protopop a spus că fapta mea e o „vânare de măriri deșerte“, un frate preot o numea chiar „simonie“, iar un al treilea frate spunea că ar fi „asemenea acțiunii unui musiclon de circ!“...

Amărât până în suflet, un bold intern mi-a șoptit imperativ: „Iar tu călugăre din Zolnoc schit“ — căci așa m'au poreclit pretinii, ești un preot de pe sate și încă celibe, asvârlit într-o parohie icuită între niște dealuri cu păduri. Închideți iarăși ușile pustniciei tale și nu conturba valorile lumii destul de tulbure, unde este atâta... invidie și răutate! — Iar tu faptă nobilă dormi în pace, până te va deștepta un timp mai prielnic!...

După aceste dureroase decepții, am tras concluzia, că numai statul cu înaltul cor episcopesc poate aranja această chestie, declarându-mă, ca unul dintre cei mulți și mici, aderent ale ideii Venerabilului prelat papal canonic Madincea — și dacă și acum greșesc, zic: „Errare humanum est!“ Și încheiu cu psalmistul: „Pune Doamne pază gurii mele!“

Să auzim pe alții mai competenți, că chestia e arzătoare și bună de discutat.

Ioan Dan Buteanu Cevanul
preot în Zolnoc.

*) Deși frumoasa solidaritate a preoților, cari se întemeiază la Cehul-Silvaniei cunoscuta asociație de ajutor mutual, contrastează esențial cu conținutul acestui articol, publicăm aceste șire ale pâr. Buteanu din Zolnoc, pentru a onora frumoasele intenții, se pare că înțelese, pe cari le-a avut acest slujitor al altarului.

N. R.

Cețiți și răspândiți:

□ „UNIREA!“ □

BISERICESTI.

Conferența episcopescă din zilele de 9 și 10 Aprilie a discutat o întreagă serie de chestiuni cari ating biserica noastră, oprindu-se în chip deosebit asupra măsurilor de luat în fața situației create prin noua lege de stat a pensilor.

Dintre misiunile populare ținute mai nou de reuniunea noastră arhidiecezană încreștam cele dela Feisa (20—30 Martie) și Beșimbac (3—5 Aprilie), conduse de p. Ștefan Roșianu și cele făcute pentru intelectuali la Arad din partea p. canonic Dr. Ioan Coltor în zilele de 2—5 Aprilie. Asupra acestor din urmă ni-se scrie, că au făcut asupra tuturor ascultătorilor — între cari foarte mulți ortodocși, în frunte cu aproape tot clerul lor de acolo — o profundă și binefăcătoare impresie. Frații au putut să se convingă, odată mai mult, că amivoanele bisericii noastre nu propovăduiesc ura și răsunarea, ci pacea și iubirea imprumutată, cari ar fi timpul suprem să ia locul odioaselor frecări, de pe urma cărora nu putem avea nici cel mai mic bine.

„Gazeta Maramurășană” anunță, că pentru amplificarea muzeului diecesan din Gherla, Preasfințitul Dr. Iuliu Hossu de acolo a luat măsurile de lipsă pentru a avea fotografiile tuturor bisericilor vechi din Maramurăș, precum și cărțile vechi, manuscrise și tipărit dela toate bisericile din părțile acelea. Cu îndeplinirea acestei lucrări este încredințat p. vicar Ilarie Boroș și p. Ion Birlea, preot-profesor, din Sighetul Marmăției.

Ziarul „Clujul” din orașul cu același nume ridică, în numărul său dela 5 Aprilie, ca o chestiune de mare actualitate și de arzătoare necesitate: *Inființarea unei episcopii române unite la Cluj*, cerând I. Preasfințitului Sale mitropolitului să facă toți pașii pentru ca acest plan desiderat al Românilor dela Cluj să fie cât mai curând un fapt împlinit.

Chestiunea e veche și dacă până acum nu s'a putut aranja, sunt cauze cari nu pot fi înlăturate de astăzi pe mâine. Ceeace ne-a îndemnat să o încreștam totuși și noi, este mai mult constatarea pe care o face „Clujul”, că „această organizare a bisericii gr.-catolice nu atinge cu nimic prestigiul bisericii dominante”. Și aceasta pentru motivul, „că ambele biserici românești au aceeași țintă: luminarea pe cărările vieții morale a marelui norod”.

În Consistorul secret din 30 Martie, Sf. Părinte al Romei a creat doi cardinali noi, ambii aparținând națiunii spaniole, preconizând și o întreagă serie de noi arhiepiscopi și episcopi pentru scaunele devenite vacante și umplute dela ultimul Consistor. Asupra minunatei allocuții papale rostite cu acest prilej ne vom putea opri, sperăm, mai pe larg în numărul viitor.

Cerându-ni-se din mai multe părți, lăsăm să urmeze aici *pastorală electorală a patriarhului Miron Cristea*, care cu toate însușirile puse n'a fost desmințită. Este deci un document istoric, care într'adevăr nu strică să fie eternizat și în aceste coloane. Iată ce scria „Sanctitatea Sa” cu data de 5 Martie c. preoților din circumscripția Reghinul săsesc:

„On. părinte. Interesele obștești sunt mai de sus decât interesele de partid. Nu știu ce politică urmezi și nici nu vreau să știu. Te rog ca ortodox să-l sprijinești cu căldură în alegerile din 23 Martie dela Reghin pe dl Octavian

Goga. — Fiu de preot ortodox, dsa ca scriitor și ministru a fost totdeauna cel mai puternic apărător și îndrumător al bisericii noastre și tot dsa a inițiat, pe lângă o mai normală retribuție a clerului, legea unificării bisericesti, ca să nu pomenesc decât de cele câteva fapte mai importante din activitatea dsale pe acest teren. Biserica noastră are nevoie de dsa în Parlament mai ales acum. — Te rog prin urmare, On. părinte, să pui de data aceasta orice altă considerație la o parte și să dai împreună cu tot poporul concursul Sf. Tale dlui Octavian Goga.

„Nu mă îndoiesc, că vei face acest lucru, cunoscându-i zelul bisericesc de până acum, și îți trimit binecuvântarea arhierescă. (ss.) Miron”.

Văzând, că nu prea sunt nădejdi ca proiectatul Sinod ecumenic al ortodoxiei dela Ierusalim să se facă încurând, „Renașterea” Preasfințitului Ivan dela Cluj lansează mai nou ideea de a aranja un *pelerinajiu la locurile sfinte*, fără considerare la Sinodul acesta. Lucrurile sunt numai în pregătire, și de aceea se dau deocamdată numai principalele „idei călăuzitoare”, dintre cari socotim a fi bine să reținem următoarele două:

„1. Pelerinajiu se organizează independent de delegațiunea care va reprezenta biserica noastră la Sinodul ce se va aduna la Ierusalim. 2. Pelerinajiu se va face chiar dacă Sinodul, din vre-o pricină oarecare, nu s'ar putea aduna anul acesta”.

Am înțeles! — Dar grozav am vrea să știm, ce spune la aceste principii d. Dr. Gr. Cristescu dela „Revista Teologică” a Sibiiului.

Săptămâna politică.

Cu toată graba ce s'a pus în timpul din urmă pentru trecerea unei întregi serii de proiecte de legi, între cari unele deosebit de importante, *programul de legiferare a actualei sesiuni parlamentare* încă nu este exhaustat. Sesiunea s'a prelungit, desigur iarăși numai provizor, până la 15 Maiu, urmând ca Corpurile legifltoare, să se întrunească de nou după Paști la 29 Aprilie.

— Dintre celelalte momente ale politicii interne se imbie pentru a fi încreștat *aranjarea chestiunii șefiei noului partid național*, care va avea pe viitor doi șefi în persoanele dd. Iuliu Maniu și Nicolae Iorga. Este un aranjament hotărât de comitetul executiv, care de sigur va fi ratificat din partea proximalui congres comun al partidului fuzionat.

— Comisiunea de reparațiuni dela Paris, căreia s'a supus *soluționarea diferendului nostru financiar cu Germania* a declinat dela sine competența în această materie. El nu mai poate fi deci soluționat decât sau pe calea tratativelor directe, cari să ducă la o înțelegere, sau pe calea de represalii. Guvernul nostru așteaptă acum o propunere dela Berlin, pe baza căreia să poată urma tratative, evitând astfel până la urmă eventualitatea aplicării de represalii.

— Dupăcum se prevedea, *alegerile prezidențiale din Germania* n'au dus cu ocaziunea primului scrutinii la rezultatul dorit. Voturile s'au împărțit precum urmează: Jarres 10,700,000; Braun 7,838,000; Marx 3,900,000; Hellpach 1,500,000; Thaelmann 1,800,000; Held 990,000; Ludendorff 210,000. Dupăcum apare din aceste cifre, cele mai multe voturi le-a întrunit candidatul dreptei cu veleități monarhiste, urmează apoi socialistul Braun și numai în locul al treilea vine fostul cancelar Dr. Marx, ^{lun} datul centrului catolic. Cu toate acestea

la alegerea a doua dela 26 Aprilie se dă aproape ca sigură reușita lui Marx, asupra persoanei căruia au căzut mai nou de acord toate partidele sincer republicane. Lupta va fi totuși foarte grea, fiindcă dreapta a reușit, afirmative la sugestiile ex-Kaiserului, să se grupeze de astădată în jurul personalității atât de marcante a mareșalului Hindenburg.

— *Greutățile guvernului francez* par a fi momentan biruite, înlocuind pe d. Clemetel dela finanțe cu d. de Monzie, dar criza — agravată foarte mult chiar prin atitudinea luată de d. Herriot față de Sf. Scaun — nu este nici pe departe definitiv înlăturată. Votul de încredere, exprimat săptămâna trecută de Senat cu abia două voturi majoritate, este cel puțin foarte semnificativ pentru țaria actualului guvern francez.

— *Belgia* a avut de curând noi alegeri parlamentare, al căror rezultat indică de nou necesitatea unui acord politic între partidul catolic și cel socialist. Este deci foarte probabil, că combinația din fostul guvern Theunis să ajungă de nou la putere.

— În Iugoslavia lucrurile s'au îndreptat binișor în ultimul timp, fiind multe nădejdi că *apropierea dintre Croați și guvernul Radicali* va duce în sfârșit la un acord, care va pune capăt frământărilor grele de până acum.

Știri mărunte.

Personale. Din prilejul conferenței episcopesti dela 9 Aprilie, Blajul nostru a avut onoarea de-a găzdui pe câteva zile pe Preasfințitii Dr. Valeriu Tr. Frențiu, episcopul de Oradea-mare, Dr. Iuliu Hossu, episcopul Gherlei și Dr. Alexandru Nicolescu, episcopul Lugojului. În tovărășia lor au venit și p. Dr. Gregorin Popp, canonic la Oradea-mare și p. Dr. George Fîreș, secretar episcopesc la Lugoj.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. Dr. Ioan Coltor de asesor al Tribunalului disciplinar preoțesc, pe p. Petru Hâlmău de adm. parohial la Noșlac, iar pe p. Ioan Șelariu-Nyergeș de adm. parohial la A-grigșteu.

Maramurășul și patriarhul Romei. Sub titlul acesta citim în „Gazeta maramurășană” următoarele știri vrednice de-a fi reținute: „Escelența Sa mitropolitul Dr. Vasile Suciul dela Blaj cu ocaziunea pelerinajului la Roma voește să surprindă pe Patriarhul Romei cu un prețios și frumos cadou: *Facsimilul covorului bisericii mitropolitane dela Blaj*, care la timpul său s'a confecționat la Sarasău din partea d-șoarei Mihalyi, sora d-lui prefect al jud. Maramurăș. Acest covor se pregătește în atelierul d-nei Birlea. Maramurășul poate fi mândru de arta sa națională, care nu numai în interiorul țării, dar și în afară de granițele etnice, chiar în Vaticanul dela Roma, își va câștiga prioritatea și admirația tuturor”.

Locale. Dumineca viitoare, la sărbătoarea învierii Domnului, va predica în catedrală I. Preasfinția Sa p. mitropolit Vasile, iar Luni, a doua zi de Paști, Reverendul Traian Lincariu, subprefect-econom al internatului școlii normale.

— Dumineca trecută s'a ținut, în prezența unei mare număr de membri, *adunarea generală anuală a Casinei române*, care a fost un nou prilej de a chibzui asupra căilor, pe cari viața acestei remarcabile instituții de ordin local ar putea fi făcută mai intensivă și mai adecvată scopurilor pe cari le urmărește. Lumea s'a oprit la necesitatea de-a-i da un aranjament mai confortabil, hotărând în scopul acesta o majorare a taxelor de membru cu 50 la sută și, odată pentru totdeauna, o contribuție obligatoare de 100 Lei, făcându-se către membri un apel pentru a

veni în ajutorul acestui gând și cu sume mai mari. — Ideea este din cele mai bune, și fiindcă într'adevăr este o necesitate de ordin cultural, ca această instituție să ia un avânt mai mare, să sperăm că membri vor înțelege că sunt datori să nu-i refuze tot sprijinul material posibil.

— Pentru sporirea fondului lor de excursie, elevii clasei VIII a liceului de băieți au dat Joia trecută o *representație artistică*, jucând destul de bine o piesă mai scurtă de Caragiale și poemul eroic »Pe aicea nu se trece«. — Programul a avut și câteva puncte de muzică.

A murit Petru Poni, asupra vieții și activității căruia citim în numărul dela 6 Aprilie a »Neamului Românesc« următoarele frumoase șire de apreciere, datorite dîui *N. Iorga*: În tumultoasa viață politică de azi se uită ușor și aceia cari, fără a fi bătrâni, nu se amestecă, din desgust, în triviala ciocnire a nesățioaselor patimi. Cu atât mai mult aceia cari, făcând parte din generații aproape total dispărute, nu mai puteau da vieții de astăzi decât acest așa de puțin lucru: Un model de cinste, de rezervă, de modestie și de muncă. Astfel vestea că Petru Poni și-a isprăvit lunga viață de optzeci și patru de ani și că are parte, în sfârșit, de odihna la care de mult râvnia, nu va trezi o deosebită emoție într'o vreme, care simte nevoie de alte direcții. Dar ce frumoasă înfățișare a omului din rîndul celor cari au întemeiat cultura acestei țări! Neclintit la datoria lui, neiertător numai față de sine, plin de bunătate față de neajunsurile și greșelile celorlalți, purtător în orice împrejurări a socotelii chibzuite și a vorbeii de împăcare, astfel a fost Poni. Că bătrînul senin, care stătea în fața acestei lumi crisplate, era unul din marii chimiști ai țării, că el contribuise la organizarea învățămîntului ei, că fusese sfetnic al Coroanei pe vremea când această demnitate impunea respect, — cine ar fi crezut-o! — Când se va scrie însă un Plutarh al nației lui, Petru Poni își va avea de sigur locul în el, în rîndul cucernicilor înțelepți al făcătorilor de pace.

O nouă urcare la C. F. R. Cu începere dela 1 Maiu c. se va face o nouă urcare a tarifului dela C. F. R. fixată de Consiliul de ministri cu 30 la sută. Este prin urmare perfect procentul cu cât s'au majorat la începutul acestui an leftele funcționarilor de toate categoriile. Să se mai ștergă acum, dupăcum se zvonește, și reducerile de 50 la sută acordate funcționarilor și atunci să mai spună cineva, că statul ia înapoi cu o mână tot ce a dat cu cealaltă.

† **Păr. Elie Centea**, paroh și protopop onorar la Căpâlna (eparhia Gherlei), s'a stins la 1 Aprilie c. în anul 78 al vieții și 50 al preoției sale cinstite. Il deplîng număr-oase rudeni, între cari 4 fiice: tot preotese române. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Ioan Rusu**, învățător în Velcheriu (arhidieceză), s'a stins la 3 Aprilie în anul 63 al vieții. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“.

P. Brașov. Că pelerinagiul va avea în fruntea sa pe toți arhierii bisericii noastre, este un lucru atât de firesc, încât nici n'am găsit a fi necesar să mai amintim acest lucru. Puteți deci asigura pe toată lumea, că prezența lor ne va deschide toate porțile Romei.

„**Tara Noastră.** Cluj. Dupăce, cu toate asigurările contrare de mai înainte, V'ați dimis (!) iarși — și de astădata chiar într'un articol principal — de-a discuta problemele atinse în »Telefoanele« noastre, am socotit că ar fi o necuviință să nu Vă răspundem. Vă rugăm deci să spuneți părintelui »Lazăr« al Dvoastră — o fi din jurul Avrigului? —, că biserica noastră e mult mai respectuoasă față de drepturile individuale — fie acelea și politice — ale clerului și credincioșilor săi, decât să se fi gândit vreodată să caute a reglementa aceste drepturi. Sf. Sa, preot și el al acestei biserici — de cumva »Lazărul« Dvoastră este într'adevăr »Toaderul« nostru din jurul Avrigului — știe foarte bine, că deși preot a fost și este liber — ca și atâția alții — să îmbrățișeze și alte credințe politice decât acelea ale partidului național. Ba, dacă e vorba să improspătăm anumite atitudini mai

vechi, cari nu pot să fie uitate, »păr. Lazăr« și-a permis chiar și insulte la adresa acestei biserici, făcă ca acest lucru să fi avut măcar urmarea, că I. Preasfinția Sa mitropolitul Blajului să nu-i mai fi acordat audiențele, a-supra cărora face acum destăinuirea destul de puțin obișnuite. — Cât privește apoi »aparențele« do »foaie oficială« ale »Unirii«, ele sunt atât de minimale, încât Sf. Sa încă își va da desigur seamă, că a fost foarte riscat a ne compara cu »Viitorul«. Iar împrejurarea, că abonamentul Unirii poate (!) fi plătit și din averea bisericii, este un drept pe care Ordinariatele noastre îl acordă tuturor publicațiilor cu caracter bisericesc și religios. Așa că, n'ar trebui decât să Vă faceți și Dvoastră organ politic-bisericesc, — firește nu ortodox! — și ați putea avea cu siguranță și Dvoastră acest drept. — În sfârșit dacă o seamă de canonici ai Blajului, au crezut că pot merge să sprijinească pe candidatul ortodox al partidului național, lucrul acesta — cu toată situația lor specială — nu înseamnă mai mult, decât că alți preoți ai bisericii noastre au făcut acelaș lucru în interesul candidatului altui partid. Dovadă, că afirmative, lucrurile au ieșit mai prost pentru partidul național chiar acolo, unde s'au întâmplat a fi canonicii Blajului. — Acestea să le spuneți »părintelui Teodor Lazăr«, și să-l rugați ca pe viitor să caute... argumente mai bune.

B. Cluj. Chestia am pus-o, mai pe larg, la alt loc al acestui număr și suntem și noi foarte curioși să știm ce motive au putut face pe senatorul numit să aibă atitudinea pe care a avut-o — Cât privește apoi mișcările dela Dvoastră, n'avem încă elementele necesare pentru a ne putea pronunța asupra situației, desigur nu tocmai mângâitoare, de-acolo.

G. București. Din suma trimisă: 160 Lei am transpus C. C., 30 C. S., iar restul a rămas în abonamentul ziarului nostru, achitat fiind până la finea anului curent.

D. Rușor. Pentru cvota de care întrebați, trimiteți Libelul la »Patria« — Blaj și veți avea suma dorită.

S. Beiuș. Din suma trimisă: 120 Lei au intrat în abonamentul anului 1924, iar 80 Lei au trecut pe anul curent.

B. Feldioara-Rășboieni. Am primit și suma trimisă pe anul curent.

Consistorul arhiepiscopesc gr.-cat. — Blaj.

Nr. 1776-1924.

Licitație publică.

Se aduce la cunoștință generală, că în ziua de *Miercuri 22 Aprilie a. c. ora 11*, se va ține licitație publică, cu oferte închise, în biroul *Adm. centrale capitulare din Blaj*, pentru **darea în întreprindere a lucrărilor de completare a primului lot din „Institutul Recunoștinții“**, conținând lucrări de zidărie (tencuieți), dulgher, lăcătuș, geamgiu, zugrav și vopsitor, sobe, conductă de apă și canalizare. Se pot prezenta oferte pentru grupe singuratică, pentru mai multe grupe, sau pentru toate grupele de lucrări.

Licitația se va face pe serii de prețuri unitare.

Caietele de sarcini, planurile și piesele contractului, necesare pentru întocmirea seriei de prețuri, se pot consulta la *susnumita Adm. centrală capitulară*, în fiecare zi de lucru între orele 10 și 11, de unde se pot obține și formularele necesare pentru ofertă — cari formulare sunt obligatoare —, precum și condițiunile speciale ale licitației.

Blaj, din ședința consistorială, ținută la 31 Martie 1925.

Dr. Vasile Suciu

Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

(40) 2-2

Preoțime!

Nou Apărut!

Predici la morți

de I. MARGA, protopop

1 expl. 45 lei, plus 5 lei porto.

Se află la **Librăria Anca. Cluj.**

(7) 20-20

Convocator.

Membrii însoțirii »Plugarul« sunt pe aceasta cu onoare invitați — în sensul 7 din statute — la **adunarea generală ordinară** ce se va ținea Marți în **2 Aprilie 1925**, la oarele 11, în localul băncii »Patria«.

OBIECTELE SUNT:

1. Raportul lichidatorilor cu privire la lichidarea socotelilor pe anul 1922.

2. Eventuale propuneri.

Blaj, la 9 Aprilie 1925.

(39) 1-1

Lichidatorii

Oficiul parohial gr.-cat. Sănmărtinul sărat

LICITARE.

Curatorul bisericii gr.-catolice *Sănmărtinul sărat* (județul Turda-Arieș plasa Vințul de sus) publică, pe ziua de 26 Aprilie c. (orele 2 p. m.) licitație publică pentru **repararea ferestrelor serioii**.

Intreprinzătorii doritori de-a executa lucrările necesare, se invită prin această a lua parte la actul licitației. Informații pot lua la fața locului. *Prețul de strigare este de 45,000 Lei.*

Curatorul bisericii își rezervă dreptul de alegere dintre toți reflectanții.

Sănmărtinul sărat, la 29 Martie 1925.

Ilie Hirian

paroh.

(41) 2-2

Ioan Hirian

curator.

VASILE HOZA

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

(97) 17-52

Mare asortiment de mărfuri din Cehoslovacia ca: **Zefire, Delenuri, Satinuri, Basmale** etc., precum și **odăjdii bisericești: Vestminte și Prapori** din cele mai bune stoffe elvețiene, apoi **Potire, Cădelnițe, Cruci de mână și Cruci de altar**: prapori cu prețuri convenabile. **Serviciul ireproșabil.**

NB. Rog nimeni să nu-și comande din alt loc până ce nu se va convinge de prețurile mele. □

SIB U, Piața Prințul Carol Nr. 1

RECLAMA

este sufletul comerțului